

Elixir

Marco, Abbe, Choy samt Jeffrey är alla invandrare. En dag, efter att ha druckit en mystisk dryck, ett elixir, förvandlas de till pråktiga svenska svensnar med blont hår. De slutar bråka, blir duktiga i skolan. Men samtidigt brakar hela samhället ihop eftersom Sveriges alla invandrare tar sig en slurk av samma elixir och blir fina svensnar och slutar städa, baka pizzor, köra nattaxi. Babak Najafis kortfilm är en lika ironisk som vasst politisk kommentar till ett Sverige av idag.

Rekommenderad från åk 7

EN FILMHANDLEDNING AV
ANDREAS HOFFSTEN

Handling

En dag kommer Marco till skolan i ny frisyр och blonderad. Marco kommer från Chile och i samma klass går kompisarna Abdullah, kallad Abbe, från Iran samt Choy från Hong Kong och Jeffrey från Afrika. Marco ser ut som en bimbo tycker kompisarna. När magistern delar ut resultatet från senaste provräkningen har Abbe som vanligt noll rätt medan Marco till allas förvåning har alla rätt! Nej, det är något definitivt konstigt som har hänt.

Marco, eller Fetarslet som han kallas, har fått en skum flaska med posten, en flaska med grönt innehåll som han inte kunde låta bli att smaka lite på. Sen dess är han blond – men vad värre är; helt igenom personlighetsförändrad. På Abbés fråga om vad som hänt svarar Marco att ”Det kan jag tyvärr inte svara på.” ”Sluta snacka som en jäkla Svenne” svarar Abbe, ”vad är det med dig?”

Och inför matteprovet hade Marco inte pluggat någonting!

Frida, Marcos tjej, dyker upp. Hon kommer från ett fint villaområde men umgås bara med killar från förorterna Fittja, Vårby gård och Skärholmen utanför Stockholm. Hon tycker det är mer action där, trots att hennes föräldrar har gjort allt för att hindra henne. Men Frida gillar inte Marcos nya frisyр. ”Du ser ut som någon jävla Svenne!”, säger hon.

Då han nu ser ut som en Svenne fick heller inte Marco stryk av Tommy och hans gäng svenskar som bor i samma område. Choy, Jeffrey och Abbe är helt enkelt rejält avundsjuka och vill dricka av det skumma, gröna elixiret de också.

I nästa scen sitter de på en bänk och är blonda och prydligt klädda allihop och talar vårdad svenska. ”Fint väder” säger de. ”Jag känner för en kopp kaffe med bulle!” ”Vi snackade fett skumt”, kommenterar Abbe på en voice-over.

En lärare kommer förbi och berömmar dem för deras storartade skolarbete. Han rappar sen en låt för sina fyra milt sagt förvånade elever.

Nu dyker idén upp om att sälja elixiret via nätet och tjäna fett med pengar. De har fått tag i receptet på den gröna magiska

drycken. Ryktet sprider sig snabbt. Elixiret säljs för 200 kronor styck och allt går åt som smör – till och med ”gamla blattar”, andra, tredje generationens invandrare, som greker och italienare som nästan smält in i det svenska samhället – vi ser dem avbildade som taxichaufförer, pizzabagare, städpersonal etc. – köper elixiret.

Frida vill göra slut med Marco. Marco är inte längre någon typisk blatte som slår folk till höger och vänster och när Frida kräver att han skall slå en liten kille för att bevisa att han är en äkta blatte, ja, då förmår Marco inte göra det. Basta! Frida gör slut.

Marco hämtas av polisen. De säger att det ser för jäkligt ut i Sverige. Det finns inga städare, det finns inga gatukök längre. Allt är en enda röra, ingenting fungerar.

Finns något motgift frågar den ena polisen. ”Hur skall vi få alla blatt... öhh, förlåt, alla nya svenskar, att bli invandra... öhh, gå tillbaka till sina vanliga arbeten igen? Samhället knakar i fogarna, allt är kaos.”, säger en av polisens utredare.

Utredningen leder fram till ett mobiltelefonnummer som visar sig gå till alla svenskar, varför hela landet finkammas på elixiret. Efter ett par veckor är allt som vanligt igen, Frida råder åter i konungariket Sverige.

”Vi började snusa igen, och plankar på tunnelbanan. Vi skrev åter uruselt på proven”, hör vi Marco säga som slutkommentar innan eftertexterna börjar rulla.

Ironi & politik

Att *Elixir* är en djupt ironisk film inser vi alla. Men mitt i humorn och ironin finns en politisk skärpa som leder till både en och två eftertankar. Och såväl film- som litteraturhistorien är full av liknande exempel, det är en lika tacksam som effektiv modell för att gissla såväl makten som våra invanda föreställningar om sakernas tillstånd.

Det finns en bred politisk samsyn i Sverige kring det nödvän-

diga i att förstärka integrationen samt hejda den utbredda segregationen i samhället. Det finns en enighet om att alla oavsett ursprung skall ha samma demokratiska rätt att förkovra sig i arbetet såväl som i sitt boende samt ha något sånär lika villkor och förutsättningar att söka personlig lycka. Känner ni igen tongångarna? Ändå vet vi alla att det långtifrån är fallet, det är ett slags politisk korrekthet som tvärtom har gjort ämnet närmast omöjligt att överhuvudtaget debattera. Alla tycker ju likadant! Och ändå händer ingenting. Östermalm i Stockholm, Örgryte i Göteborg, Slottsstaden i Malmö är lika homogent intakta som någonsin Tensta, Angered och Rosengård på den andra kanten av den sociala skalan. Något som förstås tydligt avspeglar sig i våra riksdagsval. I Oscars församling hade moderaterna ensamma 64,5 %, i Angered fick s + v dryga 82 % av rösterna.

Utbildade ingenjörer och laboratorietechniker och läkare arbetar som spärrvakter, inom långvården eller som städare. Sverige har en ur internationell synpunkt hög procent akademiskt utbildade i låglöneyrken. Vi har helt enkelt svårt att ta till vara den kompetens som invandrare besitter. Detta kan förstås inte kallas annat än resursslöseri samt ett politiskt socialt haveri.

Men vad gör man då åt saken, om man nu verkligen vill göra något? Marknadskrafterna som annars har en balanserande effekt i samhället fungerar uppenbarligen inte här. Återstår de politiska instrumenten och här finns givetvis ett ansvar att utkräva från regering och riksdag.

- Tycker eleverna att filmens beskrivning av hur det ser ut i Sverige stämmer? Diskutera.

- Finns det någon skillnad i hur de politiska partierna vill lösa integrationsproblematiken? Varför inte intervjua politiska företrädare eller kanske bjuda in till visning av filmen med efterföljande debatt?

- Det finns ett ordspråk som lyder att vissa är födda med silver-sked i mun. Är det så – har vissa det bättre förspant än andra inför framtiden? Och om så är fallet, är det något vi vill förändra eller är det kanske bra är det så, att det skapar en positiv dynamik i samhället?

Språk & klädsel

Marcos gäng både klär sig och talar som typiska invandrare. Det är ett sätt att visa tillhörighet och en markör mot att det ska behöva betyda något i relation till hur man tas emot i samhället att man talar och klär sig som en Svenne. Och läser man Jonas Hassen Khemiris bok *Ett öga rött* så är språket inte sällan en källa till konflikt mellan barn och föräldragenerationen som trycker på barnen om att tala ren svenska så de har lättare att få bra betyg, jobb etc.

- Vilken betydelse har språket för den egna identiteten? Skall invandrare lära sig tala bättre svenska eller ska vi acceptera invandrarsvenskan mer? Motivera.

Rasism

Det finns en bra lärdom att dra från 30-talets Berlin. Under den värsta förföljelsen av judarna var det en utbredd åsikt bland de så kallade ariska tyskarna – under den formliga trumeld av propaganda de var utsatta för – att judarna hade säkert skuld till mycket, men ”min” jude, han, den trevliga i bokhandeln, eller

hon, den trevliga lärarinnan i skolan: de var helt ok och alls inget fel på.

När rasismen är framgångsrik handlar det alltid om att peka ut grupper, att demonisera dem, att avindividualisera människor. Lär vi bara känna dem – som exemplet Berlin visar – brukar det sällan bli några problem. Och det är naturligtvis här som integrationspolitiken kommer in i bilden och blir så viktig.

- Vilka åsikter har eleverna om andra grupper och folkslag? Har vissa grupper högre status än andra och varför då i så fall? Hur mycket umgås vi tvärsöver alla osynliga, men nog så effektiva, gränser i samhället?

- Vad är det som gör att rasismen är så svår att rycka upp med rötterna?

Filmens berättarform

Elixir är en formmässigt mycket välgjord film. Klippningen är effektiv och musikaliskt rytmisk, ta bara scenen när någon fimpar i askfattet och två trumslag samtidigt hörs på ljudbandet. Dialogen och Abbes kommentarer till allt som sker bildsätts ofta överraskande associativt och fräckt.

- Gillade eleverna filmen? Vad tyckte de särskilt om och vad fungerade sämre? Hänger filmens ”ärende” ihop med formen?

Anteckningar

.....
 .....
 .....
 .....

Produktionsuppgifter

Sverige 2003

Manus: Alejandro Leiva Wenger & Babak Najafi
 baserad på Wengers novell *Elixir*

Regi: Babak Najafi

Producent: Anna Anthony & Mimmi Spång

Foto: Simon Pramsten

Klippning: Andreas Nilsson, Babak Najafi & Michal Leszczylowski

Musik: Fredrik Norberg

I rollerna

Abbe – Joni Khado

Marco – Ronny Barros Vidal

Choy – Mark Wong

Jeffrey – Bijoux Steve Mbemba

Frida – Isabella Carbonell-Rising

Läraren – Harry Goldstein

Tekniska uppgifter

Längd: 25 minuter

Format: vidfilm / vhs / dvd

Ljud: dolby

Censur: prel från 7 år

Svensk premiär: 22 oktober 2004

Distribution

Film i Väst, Box 413, 461 23 Trollhättan Tel. 0520-49 09 00 fax 0520-49 09 01 www.filmivast.se (VHS) Sonet Film, tel 08-555 24 800, fax 08-28 58 34 (35 mm)